

День бабака в Кловському палаці або як очільник суддівської мафії намагається обнулити власну історію через нову суддю

Квітневе фаер-шоу на російських НПЗ та фінальний акорд міфу про непереможну країну-бензоколонку

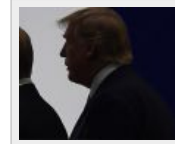
Українське море Туапсе та як сто років тому Чорноморська губернія тікала від російського хаосу в УНР

Замкнене коло "відкатної" відбудови: як мільярди на прифронтові школи перетворюються на пил за лічені хвилини

Американський десант на вихід та європейська безпека в режимі очікування дива від України

Чому сьогодні світом керують привиди холодної війни

Велика київська повінь 1931 та 1970 років. Як це було

чп | ЧТ, 2023-04-20 08:22

Версія для печати

Масштабні паводки у столиці були зафіксовані у 1845, 1877, 1895, 1908, 1931, 1970 і 1979 роках. Найбільша повінь в історії Києва сталася у травні 1931 року - тоді затопило Поділ і село на Трухановому острові [знищене німцями у 1943-му]. Рибальський півострів перетворився на острів.

Повінь у Києві 1931 року

Вода увірвалася на вулиці Подолу, затопила його цілком аж до пагорбів. Спочатку вона залила погреби і підвали, а згодом увірвалася у кімнати перших поверхів. Згідно переказів, кияни ловили рибу прямо у себе вдома. 2 травня 1931 року рівень води у Дніпрі був на 8,53 метра вище за умовний нуль.

НОВИНИ

- 20:00 Прогноз погоди в Україні на 7 – 10 травня 2026 року
- 19:04 Бутусов: Про іноземців у ЗСУ, СЗЧ і плани ворога (ВІДЕО)
- 18:05 Чернігів, Полтава та Харків серед аутсайдерів у рейтингу прозорості фінансів — дослідження TI Ukraine
- 17:08 Виконавча служба: з гривні боргу вдається стягнути лише 1,5 копійки
- 16:53 Угорщина повернула Україні "конфісковані" кошти та цінності Ощадбанку
- 16:10 Глибока кадрова криза: 75% компаній в Україні не можуть закрити вакансії
- 15:35 Міндич може незабаром повернутися в Україну, бо в Ізраїлі не сховаєшся від ФБР США — ЗМІ
- 14:02 Сотні рятувальників гасять масштабну пожежу в Карпатах
- 13:51 Москва вкрала навіть це: відомий богослов розвінчав міфу про назву "Великоросія"
- 12:41 54% українців вважають корупцію у владі більшою загрозою для країни, ніж агресію РФ (ОПИТУВАННЯ)

ПІДПИСКА НА КАНАЛ

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

Як і будь-яке старе місто, що вирросло на берегах великої, повноводної ріки, Київ не раз відчував на собі силу руйнівних паводків.

Монастирські літописці, які писали про природні катаклізми з не меншим завзяттям, ніж сучасна преса, прискіпливо відзначали у своїх хроніках особливо великі повені. "В се ж літо бисть вода велика, потопа люди і жита, і хороми унесе ", - описували вони один з таких рекордних розливів, що трапився в 1128 році.

Звичайні, помірні паводки щовесни підтоплювали торговий Поділ – таким його бачили ще древлянські послы за часів княгині Ольги, а великі розливи змушували рятуватися втечею всіх мешканців Плосьького, низинної частини нашого міста.

Читайте також: **Повінь в Україні. Чому так багато води і чим це загрожує**

Дніпро та набережна у 1930-ті

Київ заливало завжди. Масштабні весняні повені політописних часів були відзначені у 1789, 1845, 1877, 1882, 1895, 1908, 1917 та 1942 роках.

Але найбільша повінь в історії Києва, за одностайним визнанням фахівців, трапилася на початку тридцятих років XX століття та обернулася драматичною історією нерівної боротьби між людиною та природною стихією.

Як помилилися метеорологи

Прелюдією до Великого Потопу міського масштабу стала дощова осінь 1930 року. Ґрунт, що наситився водою, відмовлявся приймати вологу, і вона хлюпала під ногами в придніпровській низині.

Взимку промерзлий на кілька метрів ґрунт засипало рекордною кількістю снігу – у півтора-два рази більше за звичайну середньорічну норму.

Весна 1931 року настала досить пізно - у квітні, і знову супроводжувалася великими дощами. Київські метеорологи, в обов'язки яких входило завчасно попереджати місто про сильні паводки, чомусь не звернули уваги на цей несприятливий збіг кліматичних обставин.

Поділ, весна 1931 року

Ще на початку квітня вони прогнозували помірний паводок, який не мав би завдати великого клопоту киянам. Проте 19 березня значні території Полісся накрило раптове потепління. Температура повітря підскочила до 14 градусів і водночас розтопила сніги у басейнах Десни, Прип'яті та верхів'ях Дніпра.

Маси талої води рушили вниз, до Києва, несучи на хвилях хати прибережних сіл, вивернені з коренем осоки та трупи свійських тварин. "Хляби земні" доповнилися водами "хлябив небесних" – усі ці дні в околицях міста йшов безкінечний дощ.

26 квітня – цей день нібито фатально призначений для київських катастроф – влада Києва організувала надзвичайну комісію з боротьби з повінню. На той час було ясно, що вона може мати рекордний розмах.

Судячи зі спогадів та документів, членів комісії найбільше турбувала ситуація із Центральною та Київською Районною електростанціями. Ці найважливіші міські об'єкти, які забезпечували електроенергією майже весь тодішній Київ, знаходилися в епіцентрі паводку, що почався.

ЦЕС розташовувалась тоді на перетині Набережно-Хрещатицької та Андріївської вулиць, а КРЕС – на Рибальському півострові, який уже почала заливати тала вода.

Битва з річкою

Цар Ксеркс відшмагав море, а київській владі довелося воювати з річкою. Спроба стримати тиск великої води вилилася в масштабну армійську операцію.

У боротьбі з повінню задіяли всю київську міліцію, саперні та понтонні частини Київського військового округу та курсантів міських військових училищ. Студенти та інші добровольці з-поміж цивільних осіб записувалися в дружини, які також надходили в розпорядження "надзвичайки".

Основна частина цих людських сил була задіяна для створення заслонів на шляху паводку. Будуючи барикади з напханих піском мішків, земляні греблі та заслони з іншого підручного матеріалу, влада намагалася захистити від води підступи до електростанцій та заводів. Захищати житлову частину Нижнього міста ніхто не намагався – та це й було неможливо.

Вода увірвалася на вулиці Подолу і заповонила його цілком, аж до пагорбів. Спочатку вона затопила підвали та погреби, звідки навіть не встигли винести припаси, а потім увірвалася до кімнат на перших поверхах будівель – згідно з переказами, кияни навіть ловили там принесену паводком рибу.

Рятувальники плавали Поділом на човнах, виловлюючи тих громадян, що не вміли плавати. Але частіше постраждалі пересувалися вулицями самі, занурившись у воду по пояс, чи й по груди. А мешканців Труханового острова та Слобідки знімали зі стріх затоплених по дахи будинків.

Труханів острів

Дніпро розлився немов море дванадцяти кілометрів завширшки та затопило водою усі лівобережні села – загалом із зони лиха евакуювали близько шести тисяч людей.

Швидка течія несла з собою велике і дрібне сміття, баржі і навіть важкі дебаркадери, які серйозно пошкодили Русановський та Наводницький мости. Здавалося, що, незважаючи на зусилля захисників електростанцій, велика вода брала гору.

1931. Вода підступає до Електростанції

28 квітня повинь прорвала залізничний насип у районі Петрівського залізничного мосту, затопивши станцію Київ-Петрівка (тепер – Почайна). Рибальський півострів перетворився на відрізаний від Києва острів, але його мешканці разом із солдатами продовжували захищати КРЕС, розбираючи на барикади власні будинки.

На Набережно-Хрещатицькій вулиці, в районі Центральної електростанції, вода піднялася на 1,63 м вище за рівень бруківки, проте станція майже безперервно продовжувала свою роботу.

Коли спала вода

2 травня 1931 року рівень води в Дніпрі був на 8,53 метра вищий за умовний нуль – позначку цієї рекордної дати можна і сьогодні побачити на старому бакені в районі Рибальського півострова.

Тільки до кінця травня, коли велика вода спала, він знову поєднався з "великою землею", а кияни почали підраховувати збитки від повені.

Як виявилось, дніпровські хвилі залили та пошкодили майже триста житлових будинків, шкірзавод, завод "Керамік", насосні станції, а також прирічні хлібозаводи, створивши загрозу продовольчій безпеці міста.

Після таких руйнівних наслідків влада почала приділяти більше уваги прогнозу київських паводків, а мешканці Подолу ще кілька весен про всяк випадок пов'язували у вузлу домашній скарб, готуючись до квалливої евакуації з будинків.

Позначка на Подолі (вулиця Юрківська), яка показує висоту повені 1931 року

Варто відзначити, що саме тоді, у 1931 році, світ пережив найбільш катастрофічну в історії повінь – черговий розлив Хуанхе, який забрав життя близько двох мільйонів жителів Китаю.

А кліматичні чинники, схожі на ті, що спровокували рекордний київський потоп, ще раз загрозово збіглися у 1970–71 роках.

Проте гребля Київської ГЕС дозволила тоді уникнути катастрофічної повені, яка, на думку фахівців ДКП "Глесо", могла навіть перевершити розмахом події 1931 року.

Загроза серйозної повені хвилює як і раніше – особливо зараз, коли безконтрольне замивання берегової зони Дніпра, захопленої під забудову панських маєтків та ЖК, неприпустимо звузило ширину річища Дніпра.

Сумна доля Нового Орлеана показує, що навіть XXI століття не рятує нас від великої води – за умови недбалої, байдужої позиції "верхів".

Повінь у Києві 1970 року

Під час повені 1970 року було затоплено Труханів острів і Гідропарк - вода стояла навіть у підземному переході під станцією метро. Рівень води сягнув 96,1 м. Постраждали села на лівому березі (зараз тут земснаряди "намито" Троєщину). Якби не Київське водосховище (збудоване у 1966 році), рівень води був би ще вищим.

"Середній" же рівень води у Дніпрі - 91,8 метрів над рівнем моря.

Зазвичай у районі Києва Дніпром проходить за секунду близько 600-800 кубометрів води. Під час паводка 1931 року ця цифра сягала 23 тисяч, у 1970-му - 18 тисяч.

1970 рік. Затоплений вхід до метро "Гідропарк"

Автомати газованої води в Гідропарку

Торгівельний павільйон - схоже, знесений повінню

Русанівка під час повені

Опубліковано у виданні **Історична правда**

В тему:

- **Повінь: підтоплено понад 1,5 тисячі господарств та 330 будинків у шести областях України**
- **Десна катастрофічно міліє, прибережні луки безкарно разорюють селяне**
- **Російські воєнні злочини: путінські війська навмисно зруйнували водогін питної води до Миколаєва**

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

*Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.*

Коментарі

ВІДЕО

Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?

[Головна](#)   [Про сайт](#)   [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення. При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com